Излази три пута на недељу: Уторником, Четвртком и Суботом.
Стаје у Србији на годину 120 гр., на 6 мес. 60 гр., на 3 мес 30 гр.; а у Аустрији: на годину 12 фор., на 6 мес. 6 фор., на 3 мес. 3 фор. без штемпларине.

ВИДОВ ДАН.

За огласе плаћа се по 2 гр. ч. од врсте за три пута.
Ненаплаћена писма примају се само од дописника и шиљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима администрација. Обе су у старом здању бр. 54.

БРОЈ 41. У Београду, 13. Априла 1865. ГОДИНА V.

Деак, тај човек љубави и поштовања код Мађара, патриот без мане, и политичар без колебљивости, знамениту је реч пустио у „*Пешти-Наплу*“. Ми смо је у главноме читаоцима својим саопштили, а сад се враћамо на њу с неколиким посматрањима, јер даје нам изгледа да ће се скоро решити угарско питање, а то је ствар, која нас се које због браће наше што тамо живе, које пак што смо најближи суседи мора не мало тицати.

Прави, есенцијални смисао Деакова говора даје се у мало речи схватити: Ми Мађари хоћемо да стоји монархија аустријска, хоћемо да се држава одржи у целости; али то хоћемо не с губитком свога историјског права, не с губитком своје самосталности, свог устава. „Ми можемо једно поред другог стајати, а да једно дрого не прогутамо“ — у овим речима Деаковим казано је све оно, што заступају и бране сви либералци у Угарској.

И доиста, ова начела, што их Деак тако јасно исказа, са свим су правична и на свом месту: најјача, и једино пресудна партаја међу Мађарима тим је изашла на поље, где се врло лепо измирити може уставна Аустрија с либералном Угарском, па на срећу целе монархије аустријске и измирити се хоће. Кад Угарска признаје целину царства, то чини нешто, што излази иза шанчева закона од . . 48-ме; кад Аустрија корачи на сусрет, то напушта окорели централизам фебруарског патента; а између закона од . . 48-ме и фебуарског патента је точка, на којој се постићи може успешна, Аустрији толико потребна сагласност.

Аустрија, то јест бечка влада, за цело се осведочила да нема ништа од једноставне државе кад се појединим народима уништавају историјска права, и о томе још могу само сањати централистични идеалци; на име пак државни министар морао је увидети, да на измирење, које би будућност обезбедити могло, није ни мислити, кад се од једне стране само налаже, или, као што сад називљу, октроише, а друга само мора да врши, где се дакле за регулатора узима сила а не право. За цело ће у Бечу признати, да и мач само онде може одржати право, где има мача и на противној страни, и да међу партајом, која се ослања на бајонете, и другом, која се држи права, никако друкчије није могућно измирење, него кад обе стране изађу на поље права. Шмерлинг зна, да Угарској испунити праведна захтевања значи толико, као и целом царству основати срећну, једино срећну будућност.

С тога се узети може, да ће влада изаћи на поље права па прихватити руку, коју је пружио Деак. Влада аустријска за цело не ће дати маха ономе несрећноме „нон посумус“, из кога, као из неког очараног круга, не произлази ништа и у коме није могућно држати се, него ће попустити на попуштање, учинити концесије концесијама, те корачити на пут погодбе, којом се у уставним државама морају прекидати сви спорови, и изван које нема изласка, осим ако се не ће за излазак да узме распадање или зар обљавање. Шмерлинг ће јамачно пристати на погодбу, јер задовољењем Угарскедобити осигурање царства заиста му не ће бити ствар скупа.

Не ћемо да одричемо, да би влада бечка можда и олакше до тога доћи могла, кад би се погодила с консервативцима угарским. Али ту не треба губити из вида, да су угарски консервативци прошлост угарска, следователно немоћ и слабоћа; ако је смешно борити се са сенком, то је још смешније са сенкама пактирати. Угарска припада либерализму, либерална је Угарска силна Угарска будућности — с том Угарском мора се Аустрија измирити, јер то измирење приноси среће и даје снаге и моћи. Такве ствари не могу никад бити скупе, и влада ће их купити, јер их купити мора.

Угарска ће дакле по свој прилици скорим доћи у пристаниште законите слободе; почеће да ужива своја драгоцена права. Ми честитамо то суседима својим, и још само желели бисмо, да се измире и народности у земљама круне св. Стевана, па да ове, толико искушене, безбедно могу ићи на сусрет лепој будућности. Ми се надамо да ћемо то доживети у толико скорије, што сви либерални људи у Угарској, и Мађари и остали који нису Мађари, увиђају јасно да им се ваља држати заједно. Погибије ни опасности нема, као прошлих година, кад народи угарски стоје један поред другог и један за другог; будућност ће много сигурнија бити, кад се народности угарске искрено побрате. Што се Срба тиче, они ће, научени историјом, изаћи на стазу интимности с Мађарима и ове ту наћи да им пруже руку: српски патриот Чарнојевић ових је дана то уверење, које и ми увек заступасмо, на ново изразио у Пешти,*) а то је уверење за цело и у стану Деакову.

Измирена с поља, измирена изнутра — тада ће лепо сунце засијати над красном земљом угарском и светлити јој вавек! —

Која год земља иде за истинитом, човечном цивилизацијом, свака то чини на два начина: подижући изображење међу здравима, и олакшавајући невоље болесним грађанима и људима.

К напретку у чисто хришћанском смислу спада не само међу људима унапређивати благо умно и телесно него и у човечанству умањавати јад и чемер.

Снагу која се има подићи, и ону која је изнемогла опоравити — то је двоје данашњем свету припало да изврши.

Где су год завладале нове човечне идеје, ту и налазимо умножене свакоструке заводе за науку, многобројне установе за лекарију, које помажу да невоља буде мања. Где је пре сто година била само једна болница, ту их данас има 10 и 20 и више, — то нам показује историја јавног санитетства у Енглеској, Француској, Шпанији, Немачкој и другим земљама, које су историјом изображења по времену једнаке.

Наша драга отаџбина Србија, која се тако рећи истом од јуче налази на путу цилизаторског напретка, понајвише се — то признати морамо — занимала једном струком напретка: подизањем свеопште народне снаге више у умном а мање у материјалном погледу, као што то обично бива код свију народа који настају; у другој струци: олакшати страдање болесноме свету, морала је заостати, чинећи наравно само што је преко потребно. Од некога већ времена осећа се недостатак завода за неговање здравља или боље рећи за неговање у болести; том недостатку сад ће се помоћи новим законом „о подизању и устројству болница“, који смо у прошастом листу саопштили.

Само се од себе види колико је овај закон важан.

Законодавство је наше овим наређењем и влада наша његовим извршењем корачила на поље, које да се обдела у великом је народном интересу. Ми идемо управо за тим, да научним и практички управљаним установама потпомогнемо народ у материјалној снази његова живота, да му дамо снаге и у потенци и да га подигнемо више. Племенит је то и благословен почетак.

„У јавне се болнице примају болесници без разлике пола, вере и народности“ — те речи показују да подизати свеопшту народну снагу треба да је благодет за све факторе, који државу сачињавају, а ту је и правичност у најпотпунијем смислу, јер се напред у начелу оснива савршена једнакост.

Ништа није правичније, него јавне болнице да се подижу општим трошком. Где држава има пред очима државне намере, као што је с овим болницама, то мора за њих издати новаца из државне благајнице; где се пак више гледа за општинским интересом, ту онда нема узрока за што да се тиме оптерети државна благајница: где држава треба грађанима на руку да иде, ту грађани остају автономни, а држава их само подстиче, ободрава и потпомаже, а не натерују и не налаже.

То је сачувано у закону.

„Окружне болнице“ имају за свој фонд не само „прирез“ тога ради, него и драговољне прилоге, завештања и т. д. Држава је ту изашла на пут активне помоћи и разумног побуђивања, а не каже: „мора час пре бити толико и толико новаца“, — не ће она да се добро дело учини на силу. То је похвално, и ту се види јасно дух либералан. Том духу одговара и што се даље наређује „да ће се к установљењу болнице приступити чим се довољан фонд састави“, и овим сваки, који либерално мисли, може бити задовољан, јер је ту учињено по либералним идејима.

А са задовољством видимо и да се управа болнице предаје човеку ком треба — лекару. У овом погледу у многим се земљама с почетка здраво грешило: економу, човеку који се у лекарској струци не разуме, давало се у болничким заводима толико власти, да је лекару, који се управо стара за болеснике, врло често много сметао у радњи његовој, а то је наравно морало бити на шкоду болесницима. Кад је лекар „управитељ“ па као такав и „старешина у болници, ком је сав остали персонал подчињен“, то ће онда и владати у болници увек она моћ, која треба да влада, и за негу болесника биће најбоље побринуто. А ово је главна ствар, и као што видимо добро је схваћена.

Није неважна ствар ни избор старатеља болничких: централна влада не може људе тако добро познавати, као што се житељи појединих општина познају међу собом, и они су увек у стању да за старатеље изберу најчеститије људе.

Из овог кратког прегледа (а можда ћемо се још и чешће на то враћати) видимо да поменути закон колико је важан што је потребан, толико је и добар како по садржају своме тако и по појединим наређењима. Надамо се да ћемо га скорим видети да је и у живот ступио, а желимо да се грађани наши поред јавних болница постарају и за приватне: дужност је сваком патриоту, да штедећи и негујући отаџбини сваку њену снагу отаџбину снажи и напредном учини.

---

*) Од садашњости — рекао је, као што „*Политика*“ извештава, Чарнојевић једној депутацији, која му је предала адресу кад се вратио са сабора карловачког — не нада се ништа за умни и морални развитак српскога народа, истом је будућности остављено да ствар окрене на боље. У овом погледу мора препоручити да се иде сложно с Мађарима, — њихова либерална партаја, којој и он припада, хоће потпуно да задовољи народ српски у његовим захтевањима. То он зна врло добро. Већ на неколиким саборима започињало се о томе радити, али међу тим ил' наступише извапредни догађаји или се сабору прекиде радња. Буде ли сабора, то је уверен, да ће Срби расправити своје ствари с Мађарима како ће обе стране моћи задовољне бити. (Узгред овом приликом спомињемо да је осим Чарнојевића и др. Милетић, посланик кулско-бачки на карловачком сабору, који с Чарнојевићем иста начела исповеда, добио с разних страна адресе захвалности што се на сабору „усталачки заузимао за добру народну ствар.“ Овде је значајно, што је и новосадска општина 9. ов. м. закључила послати адресу како њему тако и Чарнојевићу, мимоишавши свог посланика др. Хаџића, но управитељ варошки забранио је извршити то закључење.)

НАРОДНИ САБОР СРПСКИ У КАРЛОВЦИМА.

Тридесета седница од 12. Марта 1865

Др. *Мандић* чита протокол 28-ме седнице.

Владика *Стојковић* пита да ли за владику стоји 6000 фор. сребра или аустријске вредности; треба да је 6000 фор. сребра, јер и он је инсталован на 6000 фор., али сребра, па сад буд су од закључених 12.000 прешли у прелазном стању на 6000 фор., туд и своде на аустријску вредност, те тако и од инсталованог губи 300 фор.

Др. *Милетић:* Решено је 6000 фор. аустријске вредности а не сребра; ако иде то из државне касе нека је сребра, а ако из народне онда аустријске вредности.

Комисар: Хе, хе, хе, та ту бисмо били недоследни; кад сте им одредили 12.000 фор., па они драговољно пристали на 6000, зашто им и од тога откидате, хе, хе, немојте господо. (Неки: хајде де.)

Др. *Мандић* чита даље и свршава.

Арх. *Анђелић* почиње читати протокол 29-те седнице.

Др. *Милетић* прекида примећавајући на протокол од 28-ме седнице да је од стране патријарха само мимогред споменуто да ће у смотрењу бира учинити друкчије представљење а не како је у сабору закључено, а будући да сабор није на то пристао, то ово не треба у протокол да улази.

Патријарх: Не присвојавам себи право дотирати свештенство, али ми с више страна свештеници шиљу молбе да бир буде у натури, јер би им тако више износио; а и сам знам да је у Банату и Бачкој тако боље, него да се даје у новцу.

Др. *Милетић*: Мишљења појединих нису никакво мерило да синод квари закључење сабора.

Комисар: Сви ће се операти прочитати кад сав рад пређемо, па онда нека се чине примедбе.

Мајор *Давидовац:* Требало би да се и редукција епархија још један пут на дневни ред стави; а то се може чинити, јер ово је мало важније него водица, па тамо смо за 20 новчића 4 дана пропустили, а овде хиљада што се тиче свршисмо за тренуће ока.

Грчић потпомаже то мишљење; вели да је ту затрчано и о предмету, који више размишљења треба, свршило се за неколико минута, па и ту је већина била само у 4 гласа.

Жупан *Петровић:* Како се то допусти, наћи ће се на десет места да је већина само по неколико гласова износила, па куда ћемо доспети?

Пуков. *Заставниковић* жели да мањина уђе у протокол, т. ј. да се каже да је већина само с 4 гласа претегла.

Др. *Милетић* примећава да су многи и рђаво схватили питање; јер доцније кад им се разјаснило тргли су се натраг, али не чини то ништа ипак; кад се стане по други пут читати редукција, ако буде речи о биру, моћи ће се говорити и о овоме. Али по други пут се не чита за то, да се у ствари штогод мења, него само да се у језику и стилу поправи. Зато нисам за то да се закључења мењају, макар да их има доста где сам ја у мањини остао, а сад је изглед да би се мој предлог примио. Тако је исто било говора за 6000 фор., па тако је и закључено, а нико није ни споменуо оних 300 фор.

Комисар усвојава то мишљење, али оно је решено за привремену дотацију владика, и зато треба да им се дода још и оно три стотине фор. колико су и до сад имали. Та не ће народ зато осиромашити, а њима ће од помоћи бити.

Мајор *Милекић:* Кад се закључавало, рекло се: као и пре, а ту се онда подразумеју и оне 300 фор.

Др. *Милетић:* То отпада; тако је било и учитељима ажио испрва на њихову плату, а доцније је то изостало.

Комисар: Та не ћете тим владике обогатити а себе осиромашити.

Патријарх доказује да треба да се оставе и те 300 фор.; наводи 1863 годину за пример, како те, а и прошле године нису владике добиле ни крајцаре, а морали су живети, па још више издати него других година; тако исто и сам није из читаве архидијецезе добио ништа, и да му није било Даља не би имао од чега живети.

Арх. *Анђелић* наставља читати протокол 29-те седнице.

Комисар примећава: „у овостраним српским епархијама“ — како се то разуме.

Мајор *Давидовац*: А шта је на оној страни?

Владика *Грујић*: То „страна“ значи земља.

Арх. *Анђелић* даље чита, а уз то и имена оних, који су јуче одустали од прводонесеног закључења.

Комисар пита за проту Миликшића да л' је он записан. (Рекоше: јесте.)

Др. *Милетић:* Г. Миликшић каже да је први дао глас, па га ваља на прво место метнути. (Громки смех.)

Комисар: Има л' ко шта приметити?

Др. *Милетић* примећава на 8. §. о уређењу конзисторије, где је реч о потпредседнику, и вели да се то питање тако претрчало, да нико није ни мислио да потпредседник има плату.

Комисар (устаје и сви посланици редом): Имам вам опет, господо посланици, јавити тужан глас, да је синоћ умрео протосинђел будимске епархије г. Јовановић; вечна му памет! (Сви: вечна му памет!)

Др. *Хаџић* извештава о раду одбора ad hoc.

Др. *Мандић* позива да се најпре сврше конзисторије. У одбору је свршено да потпредседник буде протосинђел или прота ако архимандрита нема, али без плате. (Жагор.)

Комисар: Чујмо господо, немојмо се разговарати!

Др. *Мандић:* Плата је референту ако буде сталан 900 фор., ако је из места или са стране а само за време да му се да паушала 3—400 фор., фискалу плата 600 фор., бележнику 500 фор., а једном писару и дијурнисти по 300 фор.

Комисар: Има ли ко шта приметити?

Др. *Хаџић:* Било је питања да л' може свештеник бити сталан референт без других свештеничких послова, или да има парохију, а само нешто додатка; већина је у одбору била да има 800 фор. плате и 200 фор. за квартир и да буде сталан; свештеник прве класе има 1000 фор., слободан стан, сесију, огрев и. т. д., а и овај би по својој способности могао такав бити, па што не би волио мање посла и дужности за већу плату. Закључило се најпосле да референт буде местни парох с 400 фор. додатка. Сад нека се реши који референт, да л' сталан или привремен?

Комисар: Прво архимантрит, протосинђел или прота као потпреседник без плате. (Прима се.)

Прота *Бранковић:* Извинићете што јуче нисам могао овде бити, и не знам шта је говорено и закључено, па на ово питам: ако је прота потпреседник а живи на страни, како ће бити с путним трошком?

Др. *Мандић*: Нек буде по старом.

Прота *Бранковић:* Онда није потребан сталан референт, кад није ни потпредседник сталан, који је много важнија особа у конзисторији.

Комисар: Сталан је потпредседник; он се не мења.

Гласови: Још није решено!

Комисар ставља питања: архимандрит ако је снабдевен, протосинђел или местни прота без плате?

Патријарх: То се разуме да је снабдевен.

Арх. *Анђелић:* Потпредседник мора бити сталан, код дијецезана становати и увек му уз руку бити, ако ће се да посао напредује.

Давид *Миланковић*: Мора свуда код сваког суда бити глава, која ће пазити да се редовно послови воде; али владика мора због разних околности, и самог чина свога ради ићи на страну, ко ће га онда заступати, а каже се да се редовно седница мора држати сваке суботе, отуда види се да потпредседник треба да је сталан; зато дели мишљење г. Анђелића.

Пук. *Бига*: Кад је код куће и владика и референт, онда потпредседник не мора бити сталан, он онда само мора да је ту кад га владика одреди.

Арх. *Анђелић:* А шта ће бити онда кад владике по неколико недеља нема у дијецези?

Др. *Милетић*: Добро, нека буде сталан, али нека се најпре реши питање да ли ће архимандрити бити у манастирима или код владика, — ако ће бити код владика, онда је и ово питање решено — он ће бити потпредседник и заступаће владику у његовом одсуству у свима консисторијским пословима, а наравно се разуме да ће већ бити снабдевен као архимандрит; али ако не буде архимандрита код кладике, онда нека местни прота буде потпредседник, који ће такође као парох и прота бити снабдевен, јер ми немамо толико новаца да можемо и референта и потпредседника плаћати. (Више гласова: Прима се.)

Жупан *Петровић:* Нек стоји да буде архимандрат, протосинђел или местни прота, па је ствар свршена.

Давид *Миланковић*: Јуче је решено, али ако

БОРБА У ЖИВОТУ.

Први део.

(Продужење.)

„Ја велим“, одговори Влада, „да би највећу љубав учинили мени а мислим и себи самоме, кад бисте покушали по који пут да заборавите на ово разбојиште и на друга овака, у овоме широком пољу од живота, које сунце сваки дан греје.“

„Доиста ја не мислим да би му то поправило мисли, г. Владо“, рече Сничић. „Борци су кивни и огорчени, и у самој борби у животу. Има много и много прилика где пуца и где се удара и бије глава људма и гази по њојзи из нутра; гази и руши по њојзи ужасно; знатна је то ствар!“

„Ја мислим г. Сничићу“, рече Влада, „да има и мирних победа и борба, великог пожртвовања и племенитих јуначких дела што се сваки дан чине по маленим кутовима и угловима у срцима људи и жена, а сваки би од њих могао да измири и најнеумитнија човека с таким светом и да испуни вером и надом уњ ма да се две четвртине људи што су на свету крваве између себе и ма да је једна четвртина на суду; и ово је сад доста што рекох.“ —

Обе сестре слушаше пажљиво.

„Лепо, лепо!“ рече доктор; „ја сам доста стар те да се сад обрнем, па све кад би то огледао ево мој пријатељ Сничић или моја добра сестра Марта, која је како вели одавно већ изучила свакојаку школу, па од како је живела је са сваким на свету лепо и љубазно; а и она мисли са свим тако као и ви (само наравно мање разумно а више јогунасто јер је жена), те се не можемо да слажемо никако па ретко се и састајемо. Ја сам се на овоме бојном пољу родио. Још као дете почео сам да мислим о стварној историји бојнога поља. Ево ми је шесдесет година прешло преко главе и ја још никад не видох другог хришћанскога света, са Бог зна колико нежних матера и доста добрих девојака — као што су и ове две моје, — него све чисто залудело за бојним пољем. Таква вам је противност и у свачему другом. Мора човек или да се смеје или да плаче с таких чудесних превртљивости; а ја волим више да се смејем.“

Британ, који је с најдубљом и управо забринутом пажњом слушао све беседнике редом, као да се на један пут хтеде да изјасни за овога последњега, ако се то јест може узети као нека демонстрација оно што он зајеча потмуло као да јека та дође од некуд из гроба. Него опет се лицем није ни мало изменио ни сад као ни пре те никоме од гостију, ма да се осврташе да опазе од куда она чудновата јека, и не падаше на ум да долази од њега. Само је то знала његова друга у послуживању, Климента; а она га ћушну својим милим лактовима па га прекори и шапћући питаше шта му је те се смеје.

„Не смејем се теби!“ рече Британ.

„Па коме онда?“

„Свету!“ рече Британ: „то јест комедији!“

„Гледај га сад, сваки дан све ће више да се плеће међу газдом и адвокатима!“ повиче Климента, па га опет мувну другим лактом, као да га тиме душевно растресе. „Знаш ли где си? требаш ли да те опоменем?“

„Ја не знам ништа“, рече Британ а не помицаше ни лицем ни очима као да су од олова. „Не тиче ме се ништа. Није ми стало ни за што. Не верујем ништа. И не треба ми ништа.“ —

Ма да се ово очајано набрајање његових непотреба може узети да је дошло од прелива очајања, то је опет Венијамин Британ — назван по некад мали Британ — опасао себе много боље него што би се могло мислити. Служећи доктора слушао је из дана у дан безбројне беседе

би допустио сабор да се то питање опет на дневни ред стави и на ново решава, он би онда, ако по речима г. Милетића архимандрит буде у месту а не у манастиру, био за то, да исти буде и сталан потпредседник конзисторије.

Др *Хаџић*: Н. пр. у архидијецези има више архимандрита, а у другој епархији нема ни једнога, па како ће се ту с потпредседником наредити?

Владика *Грујић*: Где их нема, ту нека се позајми!

Комисар: Треба ову ствар добро расудити, да не буде од куд још више плате него што се може дати. (Разговарају се посланици.)

Др. *Хаџић:* Ако се узме да они, који другу неку службу имају, буду и референти и потпредседници само за неку награду, онда ће се моћи на крај изаћи.

Владика *Грујић* види да нема новаца, па да би се томе помогло, он би узео нешто из предлога г. Милетића а нешто из предлога проте Бранковића, и рекао би, да референт буде свештеник код катедре; ако тај и није правник, ипак може практично знати дужности референта; па по томе ако се нареди да само катедрални свештеник може бити референт у консисторији уз неки хонорар, могли бисмо на крај изаћи. Даље хоће да потпредседник буде архимандрит, и сравњује га с римокатоличким каноником, па наводи дужности онога и односи на овога.

Комисар не даде архимандрита успоредити с каноником, него вели: архимандрит се успоређује „с опатом“.

Жупан *Петровић* се не слаже с Грујићем да архимандрит буде потпредседник по свом положају; остао би при редакцији, али само да се каже „или архимандрит или протосинђел или прота“, јер архимандрити тако ће се редуцирати, да ће их бити само 8, ту би могло доћи до забуне, али ако се тако учини као што је рекао, моћи ће проћи без забуне. Референт нека буде местни најспособнији свештеник с неком платом али коликом? С оноликом да може карактеру свом сходно живети.

Патријарх: То не ће моћи! У Темишвару је само један свештеник, па толико дужности има да у целој јерархији ни један свештеник нема више. Овде у Карловцима има три пароха, па ни један није за то.

Волић: За местног свештеника нема доста гарантије, он може бити добар парох, али не мора бити добар референт. Одређено му је 2000 душа као пароху; ту ће имати много посла и дужности па не ће моћи отправљати послове референта, а ако може и послове референта отправљати, онда ће народ казати: то је велика плата за оне мале дужности, а да су мале, види се огуда, што је могућно да и други посао ради. Него нека буде сталан референт, и нек му се саразмерна плата да, па поред тих дужности може бити у месту катихета и нек друге мање дужности свршава.

Жупан *Петровић:* Нису свештеничке дужности такве, да он мора и дању и ноћу радити, а који је вредан тај ће и на други начин старати се да себи коју крајцару више заслужи па што му се не би и ова служба дала? Не треба људе плаћати да на тенани раде, него нека зна за што му се плаћа.

Патријарх (Волићу): Шта ће бити дужност референта, кад имамо још и бележника и протоколисту?

Давид Миланковић: Ми смо о потпредседнику почели, а отишли смо на референта; ја се опет на то враћам и мислим, да у првом одсеку буде потпредседник архимандрит, а у другом катедрални прота.

Др. *Хаџић:* То је тако исто где нема владике, онда председава од њега млађи, а где ни овог нема онда још млађи. Не треба плате потпредседнику никако.

Др. *Милетић:* Ако ће архимандрити остати у манастиру, не треба од прота да су старији, они ће тамо радити и за свој се посао старати, а овај може пренебрегнути. Ја сам зато пристао да архимандрит буде потпредседник, што сам рад да архимандрит носи само титулу од манастира, а да седи у резиденцији. Али ако архимандрит не седи у резиденцији а мора бити сталан потпредседник, онда нек то буде местни прота. Што се тиче референта, тај може бити и парох, али не мора бити местни, не треба ограничити избор, нека има само неки додатак. (Гласови: Прима се.)

Комисар (перовођа): Изволите у протокол завести.

Патријарх: Кад има бележника не треба референта.

Др. *Милетић:* Бележник има да пази на архиву, да води протоколе, презентацију, експедицију и т. д., а референта је посао да реферира, да пази на ред, да гледа да се послови точно свршују, да се израђују и отправљају.

Комисар: И одбор је сам са свим на другу ствар прешао, пазите господо, има вас доста у одбору, радите боље, ствар просматрајте, немојте да се губи време. (Гласови: Прима се! прима се што је одбор предложио!)

(Свршиће се)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Препирка међу Аустријом и Пруском због оне ствари, што Пруска хоће флоту своју да смести у килском пристаништу, легла је лепо. Ми смо јавили, да је земаљска влада у Шлезвиг-Холштајну на позив пруског комисара издала наредбу, да се Прусима у смотрењу смештања флоте у реченом пристаништу иде на руку; противу тога протестовао је комисар аустријски, и на то је после влада ову наредбу узела натраг. Аустрија се међу тим преко свог посланика у Берлину жалила на овај поступак пруски, изјавивши да не допушта Пруској да у војводствима, у којима је и она господар, врши суверенска права сама за себе. Пруска је на то одговорила да признаје да Аустрија има у војводствима иста права као и она, па јој је жао што је у форми погрешила те се није најпре с њом договорила. Но није ни имала у намери да килско пристаниште са свим присвоји, него је мислила флоту своју само за време тамо сместити, а тим није хтела да претече решење ствари. Аустрија се с овим задовољила, и сад се међу њима воде договори како да Пруска у корист Немачке развије своју флоту на источном мору, а међу тим пруске се лађе, које су пошле биле у килско пристаниште, враћају у Данциг. Овај обрт ствари спроводи „*Фатерланд*“ овом примедбом: „На послетку ће опет до тога доћи, да буде као што је Пруска огласила. Са свих страоа одавно се проповеда, да Немачка треба да има убојну силу којом ће се бранити на мору. То на источном мору може бити само средством пруске флоте, као на јадранскоме средством аустријске. Пристаништа, која су за то потребна, леже у шлезвиг-холштајнском приморју, а то су Кил и Екерферде. Природне пробитачности, које та пристаништа имају, не би се Данцигу, Пилави и Стетину могле прибавити никад и ни за колико милиона. Кад би остале искључиво у власти мале државе Шлезвиг-Холштајна, за поморске намере не значе ништа, јер така мала држава не може за то прибавити убојну силу, а да се Пруска, која је то у стању, служи пробитачностима, што их је ту природа дала, било би не мање на корист Шлезвиг-Холштајну као и Пруској и Немачкој, и ни једна немачка држава нема узрока да кривим очима то гледа.“ Пруска „*Пров. К-ција*“ вели да је не само у Пруској, него и у Шлезвиг-Холштајну и у осталој Немачкој сав народ испуњен свешћу, да Шлезвиг-Холштајн и због себе самога и због Немачке мора остати у тесној свези с Пруском. Овај покрет духова тако је једнодушан и силан, да није ни мислити да може бити другог каквог начина за решење ове ствари.

Један случај даје много о себи говорити, и узима се у опште да је први корак да се папство измири с Италијом. Око половине т. ј. прошастога месеца папа је писао краљу Виктору Еманујилу и у писму том рекао да се са свим нарочито обраћа католику, па с тога жали што у Италији страда религија, што се цркви одузимају добра, манастири укидају, и толике владичанске столице стоје упражњене. Папа моли краља да то стање ствари промени, а на име да прогнане владике поврати у њихове епархије а новонаименоване и посвећене пусти да заузму своје столице. Одговор на ово писмо однео је паши народни посланик Вегеција, за кога смо неки дан јавили да је отправљен у Рим. У одговору каже Виктор Еманујило, да ће узети натраг закон о укидању манастира и узапћивању црквених добара, владике одмах поставити у њихове епархије и упражњене владичанске столице попунити, ако папа призна септембарски уговор. Мимо то краљ је Вегецији још дао нарочита настављења како се владати и шта радити има. Двоје је у овој ствари карактеристично, прво: што се папа први пустио у саобраћај с краљем, на кога је анатему бацио; а друго: што је на то отправљени краљев одасланик познат као противник папства.

„*Журнал де деба*“ чује да се међу Француском и Италијом ради, да се укине оно што је у септембарском уговору наређено за одлазак француске војске из Рима, јер ствари су такве да се то не може никако извршити. „*Фатерланд*“ пише да је реч о томе, да се састави француска легија странаца, која би пошто отиде француска регуларна војска дошла у Рим па под командом француског генерала држала сву земљу римску заузету. Тек би се звало само да та легија зависи од папе, а овамо би зависила од Француске, као што би француска и новце давала за њено издржавање. 7. ов. м. Персињија је имао трећу аудијенцију код папе, и у присуству кардинала Антонелије предао му писмо цара Наполеона, којим се опуномоћава за изванредан неки посао. Да л' се тај посао тиче намишљене легије странаца, или чега другога, то је неизвесно, ал' на сваки начин тицаће се септембарског уговора, јер је на овој аудијецезији први пут званично споменут био тај уговор Што се пак легије речене тиче, каже „*Фатерланд*“ да ју је папа са свом пресудношћу одбацио.

О стању здравља руског великога кнеза наследника стижу врло жалосни извештаји. Други дан ускрса приспео је к њему у Ницу лични лекар цара Александра, др. Здекауер, и нашао је да велики кнез болује од запаљења мозга и у ртењачи мождине. 9. ов. м. болник је врло зло стајао, и изнемогао је са свим, тако да се сваки час изгледало да душу испусти. Лекари већ немају никакве наде. Око њега скупила се многа родбина, тамо му је брат, 7. ов. м. приспела је велика кнегиња Марија са сином својим херцегом Лајхтенбершким, а дошла му је такође и невеста, данска принцеза Дагмара са својом мајком. Отац му је, цар Александар, имао приспети 10. ов. м. у јутру; 9-га из јутра прошао је кроз Париз и ту се видео с царом Наполеоном. Царица мајка не помиче се од постеље болникове. Пре него што ће се цар Александар кренути из Петербурга, сазвао је к себи све велике кнезове, начелнике одељења у сенату и државном савету, и њихове заступнике. УНици се већ од неколико дана налази сенатска комисија из Петербурга, да ако велики кнез умре састави протокол о његовој сирти и сенат после извести како би се одмах наредило што треба у смотрењу престолног наследства.

Гласови из Париза јављају да се цар Наполеон спремио да 13. ов. мес. пође у Алжир; на путу том не ће остати дуго, у Марсељу ће се навести на своју лађу, а пратиће га сва флота. Чим тамо приспе издаће Алжирцима неку прокламацију, која ће им дати ново уређење њине земље. Експедиција против племена баборског (Кабилаца), које још не ће да се покори, већ се започела. — „*Нов. Сл. Преса*“ пише да се јавна мисао у Француској сад много занима последицама, које могу наста-

---

што их доктор говораше разним људима хотећи да покаже како је и само његово биће ако ништа више а оно погрешка и изопаченост; те је овај несрећни слуга мало по мало пао у толико дубоку пропаст од сметених и противних мисли из себе и споља, да је истина онако дубоко сакривена како је замишљају још доста високо и управо на површини сравњена с Британом у дубљини његова заноса. Једино што му је јасно било, бејаше то, да оно, што Сничић и Крагић новога уводише у своје доказе, никада није објашњавало ствар ближе, него се увек чињаше да даје доктору за право и да му потврђује мисао. Па с тога гледаше на ону двојицу као на најближе поводе стању његова духа, и према томе мрзаше их.

(Продужиће се.)

ти од победе, коју су северци у Америци задобили над југовцима. Свуда се примећава нека бојажљивост због неизвесне будућности. На берзи се боје да ће се трговина пореметити, а влада се боји да ће и горе шта бити. — 6. ов. мес. у тилеријском се двору држао министарски савет, у коме цар председаваше; радило се о неким стварима, које се Рима тичу, јер су из Рима дошли нови некакви гласови. Говори се да у Риму хоће да саставе неку мешовиту француско-италијанско-папску комисију. — У Паризу је ових дана закључен зајам за Мехиканску од 250 милиона франака. С уписанијом за тај зајам успело се преко сваког очекивања. До 9. ов. мес. уписано је много више него што треба. Тај велики кредит сведочи да се има вере у опстанак царства мехиканског.

„Тајмс“ доноси једнако врло немирне, а по свој прилици претеране гласове о зарази, која у Перербургу влада. Са здрављем је, вели, у Петербургу како који дан све горе. Куга, која за неколико дана беше попустила, сад је опет преотела мах. Већином умиру људи за неколико часова како се који поболи. Дневно их се сахрани по 150. И болест се сада већ не ограничава као отпре само на ниже разреде, него се распрострла и по вишим друштвеним круговима. Тако су пре времена умрли грофица Шемеретјева и млади гроф Семкенберг. Људи су као потучени. Такви гласови стижу и из многих других места, а на име из Новгорода, где такође зараза мори, а не мање и из Самаре, Пскова, Кијева и из северо-западних крајева у опште.

Бечки листови потврђују да ће 19. ов. м. престати у Угарској изванредно стање. Војнички заповедник у Будиму гроф Коронинија стављен је у стање покоја, а на његово место долази коњанички генерал кнез Лихтенштајн. Кажу да ће и намесник гроф Палфија бити одмењен. У Угарској су готови за измирење с владом, као што то показује и оно, што је Деак изјавио у *„Пешти-Наплу“*, с чим се слажу све партаје без разлике, али при томе ипак опште је мишљење, да измирења само тако може бити, ако се учини крај Шмерлинлинговој влади. — Отпре се говорило да ће војска аустријска у Италији бити смањена; сад *„Ботшафтер“* изјављује да је то истина с обзиром на штедњу било закључено, али ствари у Италији стоје тако, да није могућно војску умањавати. — 10. ов. м. у министарству се трговине започела конференција за трговачки уговор између Аустрије и Енглеске. *„Н. Сл. Преса“* слабо се нада да ће ту бити каква успеха, јер Енглеска хоће да се усвоје начела слободне трговине, а Аустрија се држи заштитне царине. — *„Фатерланд“* дознаје да ће се садашњи бан хрватски барон Шокчевић уклонити с тог достојанства, па на његово место доћи генерал барон Филиповић.

„Монитор“ од 7. ов. мес. саопштава указ кнеза Кузе, којим се сазива румунска војска што је у резерви. — У Цариграду је влада румунска закључила зајам од 150 милиона турских гроша с 8 на сто интереса, и то 6 на сто у име интереса а 2 у име провизије онима, који скупе тај зајам. — Кнез је путујући у Молдавију морао ићи преко Ердеља. Генерални консули у Букурешту, руски, пруски и италијански, који су уједно и чланови дунавске комисије, отишли су у Галац и ту ће остати док се кнез не врати. — У министарском савету израђује се нов закон за штампу и закон о министарској одговорности.

Краљ је грчки 7. ов. мес. отишао на пут. У Атини је умрио адмирал Кригије, који под краљем Отоном беше врховни маршал дворски.

По гласовима из Цариграда од 3. ов. м. тамошње су власти узаптиле неку лађу, на којој се у Александрију возило черкеско робље, и 13 трговаца, чије је то робље било, дале су ухапсити. — Енглези раде о великим плановима за гвоздене путове у Турској. Не иду ни за чим мање него да Индију скопчају с Турском, па тим да се придруже европским железницама; но ту имају три пројекта, који се много разликују између себе. Међу тим Руси граде прилежно своје железнице, и придруживши се румунскима много ће пре имати свезе с Цариградом, него што би Џону Булу драго било. Живо раде и да се обезбеди трговина централне Азије у Закавској Тифлис, главна варош у Ђурђијанској, скопчаће се гвозденим путем с Патом, пристанишком вароши на црном мору. Граде се такође и друмови, који ће водити у Баку на касписком мору, а после из Орипре преко Акалчик-Александропоља у Ериван.

По гласовима из Новог Јорка од 27. пр. м. генерал Грент гони Лија без престанка. Шеридановa је коњица код Буркесвила, где се укрштавају гвоздени путови денвилски, ричмондски и петербушко-линчбуршки, сустигла остатак Лијове војске, па ударила и Лија са свим потукла. Половина Лијове војске, у којој је било још само 20.000 људи, или већ није више за бој или је заробљена. Готово сву артилерију и други убојни материјал Лијове војске запленио је ганерал Шеридан. Лију још остаје само да се преда, и то се, као што Шеридан јавља, очекује сваки час. Генерал Грент такође ступа к Буркесвилу с главном својом војском, па ће код Денвила да се сједини с генералом Шерманом, који се већ 20. пр. м., одмах како Ричмонд паде, из Шмитефилда у северној Каролини дигао на Религ. Буде ли се југовачки генерал Џонстон код Релига одуприо, то ће ту између њега, који под собом има још 40.000 војске, и генерала Шермана бити последња битка. Грент и Шерман имају у намери да заробе сву војску не само Лијову него и Џонстонову. Церфесон Девис и други поглавари бунтовнички беже пут Тексаса, одакле мисле умаћи у Мехику. Велики судија Кемпбел, који је мира ради био на договору у тврдињи Монроу, сад се опет пустио у такав посао. Но то не значи ништа, јер се примити не ће ништа друго, до безусловна предаја, а то по војничкој нужности мора и бити. Генерали Канбија и Грангер са свим су затворили Мобил. У Новом Јорку се по приватним гласовима чуло, да је Мобил с целом посадом пао у руке северној војсци. Генерал је Лије велику штету претрпео у генералима и штапским официрима; изгубио је шест генерала, међу тима су Гордон и Евел. Најстарији син президента Линколна, по имену Робет, који је ађутант код генерала Грента, особито се одликовао у тридневном боју код Ричмонда; лако је рањен, и коњ је један под њим убијен. Тих дана, кад битка бејаше, од 14. па до 22. Марта, Линкон се налазио близу бојног поља, на име у Сит-Поану; у понедељник 22. Марта походио је Петербург, а у уторник био је у Ричмонду у кући президента Девиса. Лије кад се повлачаше из Ричмонда, запало је варош и ватру су погасили северци кад дођоше; народ их је примио с весељем. По накнадним извештајима од овога истог дана југовци су из Денвила потиснути у Линчбург. По северним државама американским неописана је радост због ових победа, које су задобивена над југовцима. Судови и остале власти нису ништа радиле, канцеларије стајале су затворене, послови скоро сви прекинути, дућани позатворани. Скупштине су се и састанци држали на све стране, звона звонила, топови пуцали, и све друго, што је при оваким приликама у обичају, чинило се. У Уашингтону су у славу ове победе била сва јавна здања осветљена. Вице-президент Џонстон говорио је у јавној скупштини беседу, рекавши да бунтовничког президента, ако би се ухватио, ваља обесити. У Новом Јорку су министри Севард и Сентон и генерал Бутлер поводом овога срећног догађаја говорили јавно на улици народу беседе. *„Келн. Цтг.“* пише да Хуарец настојава преко генерала Ортеге, кога је у Уашингтон послао, споразумети се с владом американском како да заједнички раде да се у Мехиканској обори царство. Почем су југовци сада већ пали, и влади ће остати на врату велика војска, то Ортега може још и израдити штогод за Хуареца.

По гласовима из Бомбеја од 16. пр. м. Енглези су освојили теснац баласки, који бејаху јако утврдили Бутанци. За Нену-сахиба кажу да је у Туркистану. У Авганастану се Афцула-кан све већма оснажава.

Курс. # ц. 5 фр. 11 н., сребро $5^3/_4$%.

КЊИЖЕВНЕ НОВОСТИ.

* Ових дана добисмо Асеманово јеванђеље, о ком је било оглашено у нашем листу да га издаје др. Рачки. Посвећено је добротвору књижевности словенске владици Штросмајеру, чијом је помоћу и изашло на свет.

У броју 28. *„Србобрана“* од 8. ов. м. има једна кореспонденција из Биограда од 5. ов. м., у којој дописник између осталога помињући моју реценсију о Светићеву *„Огледалу“* вели да је она *„наручбина“*, — да сам ја који сам је написао *„сервилан* чиновник“, — да не знам за *„образ“*, — да сам „књижевник *без поштеня“*, — да ми „ние идол истина него *собствена корист“*.

Под таке ријечи своје није се дописник *„Србобранов“* потписао јамачно по оном свом разумијевању поштења по ком мени прима за зло што сам се потписао на својој реценсији о Светићеву *„Огледалу“*. Али ја онаке ријечи, какве је наштампао дописник *„Србобранов“* не потписавши се под њих, држим за пасквилу, а на пасквиле нијесам вољан одговарати. Него ако се дописник узда да може бранити оно што је у поменутом допису свом о мени рекао, или ако је он од онијех књижевника *„коима е идол истина“*, или ако је он од онијех људи који су ради — као што он препоручује — да се *„поштує што е право и поштено“*, — позивам га нека се именује, па ћемо се онда разговарати да може чути и судити ко год хоће.

У Биограду 12. апр. 1865.

Ђ. ДАНИЧИЋ.

КОРНИЛИЈЕ СТАНКОВИЋ,

српски композитор, ималац аустријске велике медаље за вештине и знаности, кавалер руског ордена св. Станислава III. реда и т. д., преминуо је у Будиму 5. Априла ов. год. у 4 часа изјутра после дужег боловања у својој 34-тој години.

Смртни су му остатци погребени у будимском православном гробљу 7. Априла.

Бог да му душу прости! Лака била земља српским костима његовим!

ОГЛАСИ.

Стецишта. 26. Апр. на суду окр. круш. над имањем пок. Саве Грчића из Голубовца; — 29. Апр. на суду окр. круш. над масом пок. Ћирка, сина пок. Милисава Радојевића из Мрмоша; — 30. Апр. на суду окр. краг. над имањем пок. Марка Тодоровића механџије из Лињака, — и над имањем пок. Станка Петровића из Крагујевца.

Продаје. 19. Апр. у Калуђерици окр. беогр. 15 рала ораће и 6 косаће земље пок. Јована и Стојана браће Станисављевића, — и у Брзану окр. краг. имање пок. свештеника Стевана Милановића; — 20. Апр. у Београду кућа с плацем пок. Матије Лазаревића; — 25. Априла у Бојићу окр. шаб. имање Живка и Станимира браће Ранковића; — 26. Апр. у Београду кућа с плацем Исака И. Коена; — 29. Апр. у Јабуковцу окр. крај добра Гице Недеље.

Мој плац на теразијама, који обузима с лица 32 хвата и три шуха, продајем из слободне руке. Ко жели купити или цео или у деловима на хватове, нека се погодбе ради јави мом сину Милану сваки дан од 2 до 3 часа по подне. На том плацу има интабулација управе фондова за 1250 дук. цес.

У Београду, 12. Априла 1865.

(1—3) **АЛЕКСА СИМИЋ.**

☞ У Понедељник 19. ов. мес. продаваће се разног рода покућанство на јавној лицитацији у кући др. Бирга на путу топчидерском више војничке академије. (1—5)

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.